

---

---

# ФІЛОСОФІЯ

---

---

*Вернидуб Р. М.*

## РЕАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТИ І НАУКИ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*У статті реалізація механізмів інтеграції освіти і науки розглядається у контексті розгортання нової дидактичної моделі професійно-педагогічної підготовки сучасного вчителя.*

*Ключові слова: освіта, філософія освіти, педагогічні технології.*

Ступінь інтеграції науково-дослідної складової в структуру освітньо-професійних програм та навчальних планів залежить від загальних принципів, напрямків та технологій підготовки педагога у виші. Адже, як ми бачимо, сучасне суспільство висуває до особистості вчителя особливі вимоги, пов'язані з тими змінами, що відбуваються в соціальній та освітній сферах. Професійна діяльність вчителя характеризується досить високим рівнем складності та напруженості. Вчителеві доводиться здійснювати як заздалегідь заплановані та цілеспрямовано організовані навчальні й виховні заходи, так і часто приймати педагогічні рішення у стихійно виникаючих, непередбачених ситуаціях взаємодії з учнями, їхніми батьками, колегами по роботі, адміністрацією [1, 79].

**Мета** статті – виявити та обґрунтувати, за допомогою яких педагогічних технологій можлива реалізація механізмів інтеграції освіти і науки.

Саме від учителя, його особистісних характеристик залежить реалізація навчальних планів, якість освітніх послуг, виховання учнів як у процесі навчання, так і в позанавчальний час. В Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, в Державній програмі “Вчитель” окремо наголошується на необхідності формування особистості вчителя відповідно до потреб сучасної

практики, динамічних змін, що відбуваються в країні і світі і, зокрема, у середній та вищій школі [2].

Аналіз наукових праць дослідників показав, що ними чітко сформульовані напрями та *принципи* підготовки майбутніх педагогів, а саме: поглиблення філософсько-педагогічних знань; вивчення принципів розвитку української національної школи; освоєння методики викладання додаткових предметів; систематичне інформування про нові методичні розробки; оволодіння науково-дослідними навичками; здійснення методологічної, теоретичної (психолого-педагогічної) і методи підготовки, а також загальнокультурної і загальнотехнічної її складових [3, 18-19]. В. Андрущенко та І. Табачек крім поглиблення і розширення наукового світогляду вчителя додають:

а) підвищення загальної його культури – політичної, моральної, естетичної;

б) постійне оновлення наукових знань, раціональної складової особистості;

в) кристалізацію вольових якостей;

г) підвищення педагогічної майстерності;

д) поглиблення органічного зв'язку вчителя з життям, соціальною практикою;

е) утвердження активної життєвої позиції [4, 66].

У прагненні до ідеалу вчитель має синтезувати низку властивостей. Він повинен бути: науковцем (володіти підходами і методами дослідницької роботи); педагогом (знати та вміти застосовувати на практиці педагогічну теорію); психологом (знати основи психології, вікові та індивідуальні психологічні особливості учнів); технологом (володіти методикою і технологією навчально-виховного процесу, втілюючи наукові ідеї в практику); організатором (володіти навичками управлінця-менеджера для управління учнівським колективом); трішки медиком (знати фізичні і розумові межі дитячого організму, рамки психологічного навантаження); артистом (уміти перевтілюватися, володіти правильною дикцією, художнім словом) тощо [5, 79].

Система навчально-виховної роботи повинна бути спрямована на формування високого професіоналізму майбутніх педагогів, готовність творчо працювати та самовдосконалюватись, уміння виробляти індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Виходячи з цих завдань, можна визначити основні напрями підготовки студентів у педагогічному університеті, серед яких чільне місце посідають такі:

– впровадження інноваційних підходів до організації практичної

---

---

підготовки майбутнього педагога у процесі викладання психолого-педагогічних дисциплін та під час проходження студентами педагогічної практики; необхідно організувати навчальну й виховну роботу таким чином, щоб формувати у студентів установку на майбутню педагогічну діяльність;

– оптимізація процесу викладання спеціальних і загальнонаукових дисциплін, тобто поєднання навчання з формуванням у студентської молоді професійно-педагогічних якостей.

Однак технології навчання, так само, як і рівень інтеграції інноваційно-дослідницької науки та традиційних освітніх принципів залежить від спрямованості майбутньої діяльності студента педагогічного університету. У системі педагогічної освіти розвинутих країн (у т. ч. України) найчастіше спостерігаються три головних форми:

- підготовка вчителів початкової школи;
- підготовка вчителів неповної середньої (молодшої середньої, проміжної базової) школи;
- підготовка вчителів повної середньої (старшої) школи.

Диверсифікованість освітніх структур можна визначити через диференціацію навчальних закладів, реалізованих програм і здійснених послуг. У цьому змісті можна вказати на диференціацію освітніх структур і навчальних закладів щодо найменування й профілю, варіативності форм і рівня навчання, організаційних і правових основ їхньої діяльності, суспільного престижу й відповідного статусу. Таким чином, складність, багатогранність педагогічної діяльності є чинником, що відкриває простір для багатьох *педагогічних технологій*, динаміка продукування яких постійно зростає. В. П. Безпалько вважає, що педагогічна технологія є проектом “певної педагогічної системи, що реалізується на практиці” [6, 5].

Технологізація відбувається за рахунок упровадження нових технологій навчання та виховання, які значно змінюють природу педагогічного процесу, професійну діяльність учителя та навчально-пізнавальну діяльність студента-педагога. Педагогічні технології пов’язані, насамперед, із забезпеченням ефективного навчального процесу, впровадженням освітніх інновацій тощо. Привертає увагу амбівалентність використання поняття “педагогічна технологія” та його варіацій: “технологія навчання”, “освітні технології”, “технологія освіти” в сучасній психолого-педагогічній літературі.

О. Дубасенюк наголошує, що одні дослідники (Дж. Брунер, П. Кенес-Комоський та ін.) ототожнюють технологію навчання з процесом комунікації. Інші (О. Малібог, Т. Сакамото, Ф. Янушкевич) в

освітній технології об'єднують засоби і процес навчання. Третя група (Д. Гасс, О. Богомолів та ін.) пропонують розглядати її з позиції наукової організації навчального процесу.

Н. Тализіна вважає, що суть сучасної технології навчання полягає у визначенні раціональних способів досягнення поставленої мети. Навчальний процес тут розглядається як система дій з планування, забезпечення і оцінювання процесу навчання [7, 10]. У сучасній вітчизняній педагогічній науці все повніше стверджується думка щодо педагогічних технологій як певної системи організації та управління педагогічним процесом [8, 15].

Г. Селевко визначає педагогічну (освітню) технологію як систему функціонування всіх компонентів педагогічного процесу, що побудована на науковій основі, запрограмована за часом і простором, призводить до намічених результатів [9, 4]. О. Сисоєва в "Енциклопедії освіти" за редакцією В. Кременя аналізує різні підходи до визначення вказаного феномена і робить висновок, що він розглядається багатоаспектно, а саме: як раціональний спосіб досягнення свідомо сформульованої освітньої (навчальної, виховної) мети (М. Вулман, І. Лернер, Б. Ліхачов, П. Сікорський, Рада з педагогічних технологій Великої Британії); як наука (Г. Селевко); як педагогічна система (В. Безпалько, С. Сисоєва, Д. Чернилевський); як педагогічна діяльність (А. Нісімчук); як системно-діяльнісний підхід до освітнього (навчального) процесу (Г. Еллінгтон, Н. Кузьміна, П. Мітчелл, Ф. Персиваль, О. Пехота, П. Самойленко); як система знань (В. Генецинський, Т. Назарова, В. Онищук, Ю. Турчанінова); як мистецтво педагога (І. Прокопенко, Н. Тализіна, В. Шепель); як модель (В. Ченців); як засіб оптимізації та модернізації освітнього процесу (Ф. Янушкевич); як процесуальний компонент (складова) освітнього (навчального) процесу (М. Кларін); як інтегративний підхід до освіти (П. Мітчелл, Д. Фін) [10, 661].

Деякі автори (Г. Селевко, О. Дубасенюк та ін.) вважають, що різні підходи до тлумачення терміну "педагогічна технологія" обумовлюються використанням цієї дефініції у трьох аспектах:

1) загальнопедагогічному, або науковому (як синонім до підвищення ефективності педагогічної системи);

2) предметному, або процесуально-описовому (опис, проект, алгоритм, сукупність цілей, оригінальних, новаторських способів, методів, прийомів і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів);

3) модульному, чи процесуально-дійовому (удосконалення технології окремих елементів педагогічного процесу, видів діяльності).

Дискусійним також є питання структури педагогічних технологій. Науковці (М. Гадецький, Т. Хлебнікова, П. Матвієнко, Г. Селевко та ін.) вважають, що у структуру педагогічних технологій формування педагога-дослідника входять: концептуальна, змістова і процесуальна частини. Концептуальна основа розглядається як короткий опис ідей, гіпотез, принципів, які сприяють її розумінню, трактуванню її побудови, вияву керівних ідей. Змістова частина технології визначає загальні та конкретні цілі її впровадження, зміст, а також розвиток особистісних структур, на які вона спрямована. У процесуальній частині описується технологічний процес, його організація, методи і форми діяльності різних суб'єктів навчально-виховного процесу, його етапи, корекція дій, регламент, витрати часу.

Педагоги-практики розробляють авторські технології, які поєднують у різних варіантах елементи апробованих технологій. Як правило, всі вони зорієнтовані на реалізацію змісту і досягнення мети різнорівневого і різнопрофільного навчання. Вихідним матеріалом для розроблення технології є теорії та концепції. Багато педагогічних технологій мають у своїй основі такі концепції засвоєння соціального досвіду:

1) асоціативно-рефлекторне навчання, у межах якого розроблена теорія формування понять;

2) теорія поетапного формування розумових дій, згідно з якою розумовий розвиток (як і засвоєння знань, умінь, навичок) відбувається поетапно, спрямовуючись від "матеріальної" (зовнішньої) діяльності у внутрішній розумовий план;

3) сугестопедична концепція навчання, яка обґрунтовує комплексне використання у навчальних цілях вербальних і невербальних, зовнішніх і внутрішніх засобів сугестії (навіювання), що сприяє надзапам'ятовуванню;

4) теорія нейролінгвістичного програмування (НЛП), що розглядає процес навчання як рух інформації через нервову систему людини;

5) теорії змістового узагальнення, в основу яких покладено гіпотезу про провідну роль теоретичного знання у формуванні інтелекту.

Однак це породжує складність класифікації педагогічних технологій, до яких дослідники відносять різні типи діяльності та способи навчання. Наприклад, Л. Машкіна виділяє методологічні, цільові та методичні педагогічні технології; О. Козлова – проблемні, концентровані, модульні, розвивальні, диференційовані, активні, ігрові, особистісно орієнтовані, процесуально зорієнтовані тощо [11, 73]; О. Кіяшко – авторська підготовка, відкриті системи

інтенсивного навчання, дистанційне навчання, діалогове навчання, етапно-блокова організація навчання, ігрові технології, інтегративно-модульна система; інформаційно-комп'ютерне навчання, контекстне навчання; модульно-рейтингове навчання, особистісно орієнтоване навчання, проблемно-діяльнісне навчання, проєктивне навчання, рефлексивно-творче навчання, технологія сумісної продуктивної діяльності [12, 63-64]. Д. Чернилевський і Н. Борисова класифікували інноваційні технології на основі двох ознак: наявність моделі (предмету чи процесу діяльності) і наявність ролей (характер спілкування тих, хто навчається). Авторами виділені такі типи інноваційних технологій – неімітаційні та імітаційні. Неімітаційні не передбачають побудову моделей досліджуваного явища, процесу або діяльності. Змістовна частина технології має проблемний характер та передбачає використання різних технічних засобів навчання. Основою імітаційних технологій є імітаційне або імітаційно-ігрове моделювання. Відповідно до другої ознаки класифікації – наявність ролей, імітаційні технології поділяються на ігрові та неігрові [13, 177-178].

Серед дослідницько-наукових та інноваційних технологій, які набули поширення в практиці педагогічної вищої освіти, на думку О. І. Шапран можна виділити дев'ять видів, а саме:

1) особистісно орієнтовані технології (підвищення ефективності навчально-виховного процесу шляхом його індивідуалізації та диференціації, створення атмосфери комфорту в процесі навчання, розширення простору співробітництва між викладачами та студентами на гуманному суб'єкт-суб'єктному рівні);

2) нові інформаційні технології (сукупність методів і технологічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передачі й подання інформації за допомогою комп'ютерів і телекомунікаційних мереж);

3) модульно-рейтингові технології (система навчання за окремими функціональними вузлами, відображеними у змісті, організаційних формах і методах – модулях із метою підвищення зацікавленості студентів у результатах навчання та об'єктивності оцінки знань з окремих предметів і фаху в цілому);

4) технології розвитку творчості (стимуляція у студентів інтересу до пізнавальної діяльності за допомогою завдань творчого характеру);

5) ігрові технології (імітація майбутньої педагогічної діяльності в ігровій формі, використання різних навчально-педагогічних ігор);

6) діалогові технології (вирішення в режимі діалогу питань

---

проблемного характеру, що не мають однозначного вирішення в науці та практиці);

7) проектні технології (розв'язання різних проблем, стимулювання інтересу студентів до самостійного здобуття певних знань, умінь і навичок);

8) технології цілепокладання та життєтворення (усвідомлення цілей учительської професії, віра у свої можливості та власний успіх, сподівання на позитивні перспективи в майбутньому);

9) тренінгові технології (система діяльності щодо відпрацювання певних алгоритмів навчально-пізнавальних дій і способів розв'язання різних видів завдань, типових для людини з високорозвиненою мотивацією) [14, 189-190].

Погоджуємось з думкою Т. Гришиної, що технологізація вивчення навчального предмета має бути наслідком технологізації його викладання [15, 10]. Отже, носієм освітньої технології завжди є викладач, який у своїй фаховій діяльності перетворюється на пропагандиста і реалізатора цієї технології. Головне місце в технологізації навчальних закладів посідають дослідницькі та інноваційні педагогічні технології, які дають нові можливості для творчого розвитку студентів, дають змогу звільнитися від заучування теоретичного матеріалу; відкривають доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи; дають можливість реалізувати принципово нові форми і методи навчання. У багатьох класифікаціях технології навчання поділяють на традиційні та інноваційні. Останнім часом досить широко увійшов у вжиток термін “інноваційні педагогічні технології”. Слово “інновація” має латинське походження і в перекладі означає оновлення, зміну, введення нового. У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу. Термін “інноваційні технології” має на меті виділити мотиваційний бік навчання, відмежуватися від чергових “переможних методик”, які за короткий час повинні дати максимальний ефект незалежно від особливостей академічної групи та окремих студентів, їхніх бажань, потреб, інтересів, здібностей тощо.

Зокрема, І. Дичківська підкреслює, що інноваційна педагогічна технологія – “цілеспрямоване впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, що охоплюють ціннісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів” [16, 338]. На думку Л. І. Даниленко, інноваційна педагогічна технологія – це “якісно нова сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання й

управління, яка привносить суттєві зміни до результату освітнього процесу і розглядається як багатокomпонентна модель – така, що включає в себе: навчальну, виховну та управлінську інноваційні технології” [17, 20].

До інноваційних освітніх технологій вчений відносить такий набір операційних дій педагога з суб’єктом навчання, в результаті яких суттєво покращується мотивація до навчального процесу. Серед таких технологій значне місце посідають такі технології: особистісно-орієнтованого навчання, інтегрованого, інформаційного, дистанційного, модульного тощо.

Інноваційні педагогічні технології відрізняються за метою, сутністю та механізмами реалізації, проте характеризуються спільними рисами: психологізація педагогічного процесу, диференціація та індивідуалізація навчання і виховання, розвивально-творчий характер діяльності суб’єктів навчання, діяльність педагогів на діагностичній основі, атмосфера співробітництва та психологічного комфорту, моніторинг навчального процесу, педагогічне проектування, підвищена увага до потреб та запитів студентів.

Інноваційні педагогічні технології передбачають творче ставлення суб’єктів навчання до знань, яке формує культуру, перетворюючи знання в частину особистого буття та свідомості людини. Викладач у цьому випадку виступає керівником, організатором, винахідником і помічником, а не лише носієм абсолютного знання; студент – суб’єктом педагогічної взаємодії та активним учасником комунікативного діалогу з викладачем.

Педагогічні інновації визначаються за допомогою критеріїв, які засвідчують ефективність того чи іншого нововведення: актуальність, оригінальність, висока ефективність, стабільність результатів, оптимальність, можливість творчого застосування передового педагогічного досвіду в масовій практиці. Інноваційно-дослідницькі педагогічні технології можна поділити за ознакою масштабності перетворень на системні (особистісно орієнтовані, нові інформаційні технології, модульно-рейтингові), модульні (технології розвитку творчості, ігрові та діалогові), локальні (проектні технології, цілепокладання та життєтворення, тренінгові). У практиці роботи педагогічних університетських комплексів використовуються системні інноваційні технології, що оновлюють традиційний навчальний процес; модульні, які вносять часткові зміни; локальні, що модифікують окремі його складові. О. Кіяшко інноваційними називає такі технології, які спроможні вивести систему освіти на новий рівень і



---

задовольнити потреби суспільства в новій генерації педагогів-фахівців [18, 50]. На нашу думку, таке визначення не відображає сутності зазначеного поняття.

Інноваційна педагогічна технологія поєднує в собі науково-обґрунтовану систему дій, операцій та процедур, які забезпечують цілеспрямоване й поопераційне впровадження різних видів педагогічних нововведень, що викликають позитивні зміни в традиційному педагогічному процесі, модернізують і трансформують його. Отже, інноваційна технологія передбачає поєднання технологічного підходу та впровадження нових ідей – інновацій.

Методологічна парадигма застосування інноваційних технологій у сфері вищої освіти передбачає активне використання інтерактивних форм і методів свідомого залучення особистості до навчального процесу, створення творчої атмосфери в період навчальної діяльності, використання диференційних форм і методів педагогічного процесу. Форми, методи і технології інноваційного навчання досить різноманітні: розробка проектів, програм, планів, розв'язання нестандартних завдань, індивідуальні стандартні завдання, ділові ігри, особистісно орієнтований підхід, перехід від монологу до дискусії, диспути, “мозкові штурми”. В інноваційних технологіях навчання закладаються принципово нові форми контролю й оцінювання знань студентів: індивідуальні співбесіди, публічні огляди, оцінювання групами експертів. На думку Н. Клокар, “нові вимоги, що ставить перед освітою суспільство, спонукають до пошуку таких форм роботи з педагогом, які забезпечували б безперервність процесу професійного зростання та освіти вчителя, а саме: розробку й запровадження багатовимірних моделей організації педагогічної освіти та підвищення кваліфікації, що супроводжуються системою семінарів, тренінгів, інструктивно-методичних нарад, які є логічним продовженням змісту навчання педагогів” [19, 22].

Серед системних технологій у практиці професійної підготовки вчителів-дослідників ми приєднуємося до вчених, які серед базових технологій та парадигм підготовки педагога-дослідника виділяють кредитно-модульну систему, нові інформаційні технології та особистісно орієнтоване навчання. Модульні та локальні інноваційні педагогічні технології використовуються як самостійні або як такі, що становлять елементи системних технологій. Аналіз наукової літератури свідчить про підвищення інтересу до кредитно-модульної системи освіти. Науковці переконані у тому, що кредитно-модульна система має декілька переваг, а саме: інтенсифікує навчально-виховний процес, вдосконалює його методи та засоби; покращує

---

програму навчальної дисципліни з урахуванням процесу підвищення рівня професійної культури фахівців; раціонально ділить зміст навчального матеріалу на модулі; забезпечує об'єктивну перевірку якості засвоєння теоретичного й практичного матеріалу кожного модуля; стимулює активну пошукову самостійну роботу студентів протягом усього періоду навчання у ВНЗ. На думку М. Власка та О. Устименка [20, 101], найсуттєвішою перевагою модульної технології навчання є її суб'єкт-суб'єктна парадигма, згідно з якою викладач сприймає студента як суб'єкта навчання, активного його учасника, котрий працює самостійно над навчальним матеріалом і в межах визначеного часу має право на вибір тактики навчання (темпу, послідовності проходження, рівня засвоєння, самоконтролю засвоєння, самооцінки, підготовки). В умовах педагогічних університетських комплексів означені технології сприяють підготовці фахівців до впровадження нововведень у практику роботи, формуванню інноваційно-дослідницького потенціалу майбутнього вчителя.

Однак модульна технологія навчання, володіючи суттєвим позитивним потенціалом, залишає відкритими питання, пов'язані з її ефективним використанням. Зокрема, після введення в систему освіти кредитно-модульної навчальної технології залишилась існувати традиційна система навчання. При цьому традиційна система навчання в ідейному плані не змінилась, але кількість годин на лекційні, лабораторні, практичні заняття зменшилося за рахунок орієнтації на більшу кількість годин самостійної роботи.

Згідні із думкою П. Сікорського, що моделюючи кредитно-модульну навчальну технологію із урахуванням того, що час на самостійне навчання студентів щороку зростатиме, не передбачено в навчальному алгоритмі, з одного боку, відповідні заходи, які спонукали б студентів до самостійного вибору навчальних дисциплін із узятими зобов'язаннями щодо вчасного їх засвоєння (кредити), а з другого – допомогу студентам якісно засвоїти навчальний матеріал за мінімальний термін, використовуючи лаконічний виклад найбільш складних елементів знань логічно завершеними частинами (модулями) [21, 69].

Відкритим також залишається питання, пов'язане із забезпеченням студентів певної свободи вибору індивідуальної траєкторії навчання. Наявність затверджених навчальних планів суперечить самій ідеї модульного навчання – навчання за власною освітньою траєкторією. Крім того, модулі не в повній мірі відповідають закінченим, самостійним комплексам, які б водночас були банками інформації та методичними рекомендаціями щодо її засвоєння. Питання, пов'язане із

---

зменшенням кількості навчальних предметів шляхом дидактичної інтеграції предметів, які мають спільні змістові лінії також потребує вирішення.

*Підсумовуючи*, можемо сказати, що системне осмислення логіки поступу майбутнього вчителя у професії уможлиблює інтеграцію педагогічної науки та практики, дослідження і освіти, побудову процесу учіння від методології до методики, від абстрактного уявлення про педагогічні реальності до конкретного ознайомлення з різноманітністю їх форм; від цілісного бачення педагогічного процесу до його окремих структурних компонентів; від принципів виховання й учіння до реальної педагогічної дії, зумовленої цими принципами.

При переході від етапу до етапу необхідне дотримання логіки: розвитку вчителя як суб'єкта професійно-педагогічної діяльності; формування особистісної диспозиції згідно зі здібностями професійної поведінки вчителя в межах гуманітарної парадигми і гуманістичної концепції освіти; розвитку професійно-педагогічної якості.

Педагогіка в XXI сторіччі отримує усе більше наукове обґрунтування, стає синергетичним поєднанням наук про людину, свідомість, соціум, що зумовлює зростання ролі наукових досліджень у навчальних планах педагогічних університетів, використання нових принципів та технологій підготовки вчителів-дослідників, педагогів-новаторів. Хоча, на сьогоднішній день у вищих навчальних закладах найчастіше поєднуються традиційні форми організації навчального процесу (лекція, семінар, практичні та лабораторні заняття, самостійна робота, консультації, курсові та дипломні роботи, практика, контрольні роботи, колоквиуми, заліки та іспити) та інноваційні (проблемна лекція, семінар-дискусія, програмоване навчання, розв'язання проблемних ситуацій, дидактичні ділові ігри, модульне, рейтингове та дистанційне навчання).

Оскільки в основі впровадження у практику навчання будь-якої інноваційної педагогічної технології присутній особистісно орієнтований підхід, тому поєднання традиційних та інноваційних форм організації навчального процесу неминує приводить до суперечності між вимогами особистісно-орієнтованого навчання та лекційно-практичною системою навчання, яка при цьому виступає стимулом для подальшого розвитку педагогічної науки та освіти в рамках відповідних університетських комплексів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Современный словарь иностранных слов / сост. Л. Черкасова [и др.]. – М. : Премиум, 2001. – 531 с.
2. Грицькова Н. В. Особливості соціально-професійної мобільності вчителя в умовах сучасної середньої школи [Електронний ресурс] // Науковий вісник Донбасу: [Електронне наукове видання]. – 2011. – № 1. – Режим доступу : [http://almamater.lnpu.edu.ua/magazines/elect\\_v/NN13/11\\_gnvsss.pdf](http://almamater.lnpu.edu.ua/magazines/elect_v/NN13/11_gnvsss.pdf).
3. Сидоренко О. Л. Педагогічні умови ефективності науково-методичної роботи з учителями загальноосвітніх навчально-виховних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти. – Харків, 1996. – 21 с.
4. Андрущенко В., Табачек І. Формування особистості вчителя в сучасних умовах // Політичний менеджмент. – 2005. – № 1 (10). – С. 58-69.
5. Химинець В. В. Науково-методичні аспекти підвищення фахової майстерності вчителів // Освіта Закарпаття. – 2006. – № 4. – С. 78-88.
6. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии. – М. : Педагогика, 1989. – 192 с.
7. Тализіна Н. Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін // Освітні інноваційні технології [ред. О. А. Дубасенюк : зб. наук. -метод. праць]. – Житомир : Вид-во ЖДУ, 2004. – С. 8-13.
8. Психологічна енциклопедія / [авт.-упоряд. Степанов О. М.] – К. : Академвидав, 2006. – 424 с.
9. Селевко Г. К. Альтернативные педагогические технологии. – М. : НИИ школьных технологий, 2005. – 224 с.
10. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; [гол. ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
11. Машкіна Л. А. Підготовка студентів педагогічних училищ та коледжів до використання інноваційних технологій в дошкільних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13. 00. 04 “Теорія навчання. – К., 2000. – 175 с.
12. Кіяшко О. О. Інноваційні педагогічні технології підготовки молодших спеціалістів у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації : дис. ... канд. пед. наук : 13. 00. 04. – Луганськ, 2001. – 262 с.
13. Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе : учеб. пособ. [для вузов]. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 437 с.
14. Шапран О. І. Основні тенденції розвитку інноваційних освітніх процесів у практиці сучасної вищої школи // Наукові записки. – Вип. LVIII (58). – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – С. 186-197.
15. Гришина Т. В. Освітня технологія як об’єкт методичної роботи. – Х. : Вид. група “Основа”, 2003. – 96 с.
16. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник. – К. : Академвидав, 2004. – 351 с.

17. Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / за редакцією Л. Даниленка. – К. : Логос, 2001. – 185 с.
18. Клокар Н. І. Вплив глобалізаційних процесів на зміст і завдання післядипломної освіти регіону // Вісник післядипломної освіти : збірник наукових праць. Випуск 3 / ред. кол. : В. В. Олійник (гол. ред.) та ін. – К. : Міленіум, 2006. – С. 17-27.
19. Власко М. П. Про переваги модульно-рейтингової технології навчання / Власко М. П., Устименко О. В. // Професійна освіта. – 2000. – С. 98-106.
20. Сікорський П. І. Кредитно-модульна технологія навчання : [навч. посібн.]. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 127 с.

***Вернидуб Р. М. Реализация механизмов интеграции образования и науки средствами педагогических технологий.***

*В статье реализация механизмов интеграции образования и науки рассматривается в контексте развертывания новой дидактической модели профессионально-педагогической подготовки современного учителя.*

*Ключевые слова: образование, философия образования, педагогические технологии.*

***Vernidub R. M. Implementation mechanisms of integration of education and science by means of educational technology.***

*In the article the implementation mechanisms for the integration of education and science is considered in conjunction with the launching of a new didactic model of professional and pedagogical training of the modern teacher.*

*Keywords: education, philosophy of education, educational technology.*

**Уваркіна О. В.**

## **ЗАГАЛЬНЕ Й ОСОБЛИВЕ В НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМАХ ОСВІТИ**

*У статті аналізуються природа та сутність освіти як національного явища; національна освіта розглядається з огляду на спільне й відмінне в різних освітніх системах.*

*Ключові слова: освіта, національна освіта, освітній стандарт.*

Спільність рис і тенденцій розвитку національних систем освіти обумовлюється наявністю загальних проблем, які постають перед сучасною освітою у багатьох країнах світу. Зокрема, С. Ніколаєнко до